

יתרו (301)

המידות הרעות וכל העניינים המפרידים בין הבריות. כך היה גם בקבלת התורה: עניין זה תפס את לב כולם, וכל מחשבותיהם היו סביב המכנה המשותף של קבלת התורה, וממילא התאחדו הלבבות, "כאיש אחד בלב אחד".
רב רובין זצ"ל בספרו "שנים מקרא"

הכל הולך אחר הראש

וְעַתָּה אִם שָׁמוּעַ תִּשְׁמָעוּ בְּקִלִּי וְשִׁמְרָתִים (י"ט. ה)
 אם עתה תקבלו עליכם, יערב לכם מכאן ואילך, שכל ההתחלות קשות (רש"י). שנינו באבות (פ"ד. ב): בן עזאי אומר הוי רץ למצוה קלה כחמורה ובורח מן העבירה, שמצוה גוררת מצוה ועבירה גוררת עבירה, ששכר מצוה מצוה ושכר עבירה עבירה. כתב ה"מדרש שמואל" וז"ל: אפשר שיאמר האדם, מי אני שאוכל לכבוש וללכוד עיר ומגדל וראשו בשמים (כלומר לכבוש את היצר הרע), ויטייאש האדם מלהילחם עמו, לכן אמר התנא, שהוא דבר קל עד מאוד לכובשו. וזה במה שתהיה זהיר בהתחלה, כי ההתחלה היא יותר מחצי הכל, ולכן בהתחלות תהיה רץ למצוה קלה, ואחר הכל נעשה מאיליו, לפי שמצוה גוררת מצוה. **ספר "להתענג בחינוכים"**

וַיַּעַל עֲשָׂנוּ כְּעֶשֶׂן הַכֹּבֵשֶׁן וַיִּתְחַדּוּ כָּל הַהָר מְאֹד (י"ט. יח)
 צריך להבין מה משמעו הכתוב שהמשיל את העשן כעשן הכבשן. וי"ל על פי הגמרא (פסחים ל:): שכלי חרס אין יוצאת (בליעתו) מידי דפיו לעולם, ואין לו תקנה כי אם שבירה, והקשו שם התוספות: ואם תאמר, יחזירם לכבשונות, ותירצו, דאז הוי כמו בריה חדשה ואן שם כלי הראשון עליו. והנה האדם נמשל לחרס, כי יסודו מעפר וסופו לעפר, ואין לו תקנה כי אם שבירת הלב, כחרס הנשבר. אולם בעת מתן תורה נעשו בני ישראל כבריה חדשה, ונפלט כל זוהמת מצרים מהם, כמו כלי חרס שחזר לכבשונות. וזהו שרמז לנו הכתוב: "וַיַּעַל עֲשָׂנוּ כְּעֶשֶׂן הַכֹּבֵשֶׁן", שנעשו ישראל בריה חדשה כמו כלי חרס בכבשן האש.
ספר "עלים לתרופה"

וַיְהִי קוֹל הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ וְחֹזֵק מְאֹד (י"ט. יט)
 התורה קבלנו בקול השופר, שהוא גנוחי גנח וילולי יליל. לרמוז לנו שעל מנת כן קבלנו התורה ללמדה ולקיימה גם בעתים הקשים ביותר. כשהצרות מתגברות, אז משה ידבר, המנהיג דבכל דור, והאלוקים יענו בקול.
ספר "מאורה של תורה"

מה קדם למה: ההצלה מפרעה או הארץ הנכריה?
וְאֵת שְׁנֵי בְּנֵיהָ אֲשֶׁר שָׁם הָאֶחָד גִּרְשָׁם פִּי אָמַר גֵּר הֵייתִי בְּאֶרֶץ נְכָרִיהָ: וְשָׁם הָאֶחָד אֲלִיעֶזֶר פִּי אֱלֹהֵי אָבִי בְּעֶזְרִי וַיַּצִּילֵנִי מִתְּחַב פְּרַעֲהָ (יח. ג-ד)

לכאורה הכוונה לזמן שבו היה משה גר בארץ מדין, ואם כן יש מקום לתמוה, מדוע לבנו הראשון קרא גרשם ורק לשני אליעזר הלא על פי סדר הדברים קדמה הצלתו מחרב פרעה להיותו גר בארץ מדין. אין זאת אמר בעל "תורה ודעת", אלא שכוונת "גֵּר הֵייתִי בְּאֶרֶץ נְכָרִיהָ", אינה על הזמן ששהא בארץ מדין, אלא על ארץ מצרים, אף בהיותו בבית המלך, לא חש משה את עצמו כנסיך, אלא כגר, ביודעו את צערם של אחיו במצרים. זו משמעות השם "גר-שם", כלומר: שם במצרים, הייתי גר. רק הבן השני שקיבל את השם "אליעזר", כי רק לאחר מכן ניצול מחרב פרעה. **ספר "כמוצא שלל רב"**

'כחדשים' לא רק עצם הלימוד אלא גם ההכנה.
בַּחֲדָשׁ הַשְּׁלִישִׁי לְצֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם בְּיוֹם הַזֶּה בָּאוּ מִדְּבַר סִינֵי (י"ט. א)

לא היה צריך לכתוב אלא "ביום ההוא", מהו "ביום הזה"? שיהו דברי תורה חדשים עליך כאילו היום נתנו (רש"י). מעין דברים אלו, מצאנו ברש"י במקום אחר (דברים כו. טז): "היום הזה ה' אלוקיך מצוך לעשות את החוקים האלה ואת המשפטים", וכך לשונו שם: בכל יום יהיו בעיניך כחדשים, כאילו בו ביום נצטוו עליהם. אך יש לתמוה: בשלמא שם קל להבין, כיון שהפסוק מדבר על הציווי, ועל כך אמרו חז"ל שיש לקיים את מצוות התורה בכל יום כאילו נצטוונו עליהם היום, אל כאן, שהוא מדבר על ביאתם להר סיני, מה שייך לומר שיהיה בעיניך כחדשים. אין זאת, אלא שגם ההכנה, הדרך והכניסה אל לימוד התורה, גם הם צריכים להיות בהרגש של יהיו בעיניך כחדשים. **ספר "ושלל לא יחסר"**

ויחן שם ישראֵל נגד הָהָר (י"ט. ב)
 כאיש אחד בלב אחד, אבל שאר כל החניות בתרעומות ובמחלוקות (רש"י) צריך להבין הכיצד זה תקנו עצמם ישראל להיות נקיים וזכים, עד שלא היה כל דבר המפריד וחוצץ בין איש לרעהו? ביאר רבי יחזקאל לוונישטיין זצ"ל: רואים אנו בחתונה או להיפך בבית האבל ובלוויה, כיצד שורת אהבה ואחדות בלא פירוד לבבות, ומדוע? אין זאת אלא משום שבאותה שעה לכולם רצון אחד, או לשמח חתן וכלה, או לנחם את האבלים. הרצון המשותף הוא אשר גורם להסרת המחיצה ולאיחוד הלבבות. השמחה המשותפת או חלילה הצער המשותף לכולם, גורמים לביטול כל

לא תַעֲשׂוּן אֶתִי אֱלֹהֵי כֶסֶף וְאֱלֹהֵי זָהָב לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם (י.ט.כ.) אמרו חז"ל (סוטה ה. ג) כי בחר ה' בהר סיני על פני כל ההרים מפני שהיה הנמוך והשפל שבהם. שאל הרבי מקוצק זצ"ל, אם כן מפני מה לא בחר הקב"ה לתת את התורה במקום מישור או בתוך עמק? אלא מכאן אתה למד שאין עונה נחשבת אמיתית אלא לאדם רם המעלה. חייבים להיות "הר", ועם כל זאת להישאר שפל וענוותן כמו בקעה או מישור, וזוהי העונה האמיתית.

ספר "ילקוט מאיש לרעהו"

שבע תבות ועשרים ושמונה אותיות

וַיִּדְבֹר אֱלֹהִים אֶת פֶּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְאָמֵר (כ. א)

הרא"ש, בפירושו על התורה, אומר דבר נפלא: שני פסוקים בתורה יש בהם שבע תבות ועשרים ושמונה אותיות (א) הפסוק הראשון בתורה: "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ". (ב) הפסוק שלפנינו: "וַיִּדְבֹר אֱלֹהִים אֶת פֶּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְאָמֵר". יש גם דבר שלישי, שאף בו יש שבע תבות ועשרים ושמונה אותיות, והוא המענה של הקדיש: "יהא שמיא רבא מברך לעלם לעלמי עלמיא". מה בא דבר זה ללמדנו? אומר הרא"ש, שיש מכאן אסמכתא למה שאמרו חז"ל: כל העונה אמן בכל כוחו, רש"י פירש ש'בכל כוחו' היינו בכל כונתו, שיתרבה כבוד שמים בעולם, ותוספות מפרשים 'בכל כוחו', בקול רם, כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית ובמתן תורה.

ספר "יחי ראובן"

אָנֹכִי ה' אֱלֹהֵיךָ (כ. ב)

רמז נחמד מובא בשם החידושי הרי"ם: עשרת הדברות מתחילות באות א': "אנוכי ה' אלוהיך". המשנה מתחלת באות מ': "מאימתי קורין את שמע". הגמרא מתחלת באות ת': "תנא היכא קאיי". ראשי תיבות "אמת", והיינו דכתיב: "ראש דברך אמת" (תהלים קי"ט ק"ס), והיינו ראש של כל התורה הוא אמת.

ספר "להתעדן באהבתך"

ביטול חמדת הלב מחמת האהבה והיראה

לא תִחַמַד בֵּית רַעַף (כ. יד)

הקשו המפרשים, איך שייך לצוות על דבר זה, שלא לחמוד האדם דבר היפה בעיניו, והרי החמדה מסורה ללב. וידוע תירוצו של האבן עזרא, עפ"י המשל לאיש כפרי שלעולם לא יחשוק בבת המלך כי יודע ומכיר שהיא מופקעת ממנו לגמרי, וכן צריך האדם לדעת שמה שיש לחבירו שייך לחבירו כי השי"ת הועידו לו, וממנו הוא מופקע לגמרי, ומכח הכרה זו לא יתאוה לרכוש זולתו. והבית הלוי תירץ, שכשם שאדם הנמצא בסכנה, בשעה זו אין לו שום תאוות ורצונות מגודל הפחד שיש לו, ה"ה כאן, מגודל הפחד והיראה מפני האיסור לחמוד, לא תהיה לו שום חמדה ורצון למה שיש לחבירו. והגדרת שני יישובים אלו נראה, שתירוץ האבן

עזרא הוא לפי מדרגת עבודה מאהבה, שמה שהקב"ה אוסר עליו הוא אצלו כדבר המופקע, ותירוץ הבית הלוי מתאים לדורות המאוחרים יותר, שהם שייכים לדרגה של עבודה מיראה, ולכן אמר שרק מכח הפחד והיראה לא יחמוד. רב פינקוס זצ"ל בספרו "תפארת שמשון"

הלכה: עניית אמן אחר ברכת כהנים

אין עונים אמן באמצע פסוקי דזמרה, 'כן יהי רצון' על פסוקי ברכה כהנים מפי הש"צ כשאין כהן, ואף הנוהגים לענות אמן לא יענה באמצע פסוקי דזמרה. יחיד שהתחיל להתפלל י"ח עם הש"ץ ואמר עמו מלה במלה, כשמגיע לברכת 'הטוב שמך' וכו' רשאי לענות אמן אחר פסוקי ברכת הכהנים. וכן יחיד המתפלל שמו"ע בלחש עם הצבור והאריך בתפילתו, ונמצא בברכת 'הטוב שמך' וכו' בשעה שהכהנים נושאים כפיהם, מותר לו לענות אמן על פסוקי ברכתם. ספר "נוטרי אמן"

פתגם: הגיבור נכחן במלחמה, הרובה במטרה, וחבר כשעת צרה. ספר "שמחלה"

תקירה: שינוי

פטור מדין מלאכת מחשבת, והוא פטור רק בשבת, או שאינו נחשב מעשה, ופטור בכל התורה. (אגלי טל סוף הפתיחה, מנוחת עמי יד- 14 עמוד 101) ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: היינו הך

בין פרנסי העיר סלונים נמנה איש תקיף וגם רוח, שהיה עושק וחומס את קופת הציבור. אמר לו פעם רבי איזיל חריף: עתה ברור ומחזור לי מאמר חז"ל: הראוהו הקב"ה דור ודור ושופטיו דור ודור וחומסיו (מדרש ויקרא). שכן לכאורה יש לתמוה על סמיכות זו בין שופטים לחומסים. אלא מסתבר, שיש נכבדי קהל, שופטים וכיוצא בהם, שדומים לחמסנים וזה היינו הך. ספר "חד וחלק"

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, הדסה אסתר בת רחל כחלא קטי, אברהם בן רבקה, מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, סשא בנימין בין קארין מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, שמחה ג'יות בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, רבקה בת ליוה, רישאר שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמנונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטיין היימה שמחה. זיווג הגון: לאלודי רחל מלכה בת חשמה, ולציפורה לידיה בת רבקה, ליוסף גבריאל בן רבקה, למרים בת רבקה. הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'ייזל לאוני. לעילוי נשמת: אליהו בן זהרה, ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. שמחה בת קמיר. מיכאל צ'רלי בן ג'ולייט אסתר. אמיל חיים בן עזו עזיזה. ראובן בן חנינה, רחל בת מיה.

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr